

نظرسنجی از بازدیدکنندگان مناطق جنگی (راهیان نور)*

مجری: نعمت‌ا... ولی‌زاده

فصلنامه مطالعات بسیج، سال هفتم، شماره ۲۵، زمستان ۱۳۸۳

طرح مسأله

پس از اتمام جنگ تحمیلی و گذشتن چند سال از آن، به تدریج این خطر احساس شد که نسل نوجوان و جوانی که جنگ و جبهه و ارزشهای متعالی آن را از نزدیک ندیده است و تصویری از آن در ذهن خود ندارد، با این مجموعه عظیم از ایثار و فداکاری و شهادت‌طلبی بیگانه شود و هرگز نفهمد که بچه‌های جبهه و نسل پس از پیروزی انقلاب، چگونه به خاطر دفاع از اسلام و جمهوری اسلامی فداکاری می‌کردند و چه حماسه‌های تاریخی بزرگی آفریدند. اما برنامه بازدید از مناطق جنگی، که از همان زمان آغاز شد، روزنه‌ای برای آشنایی نسل نوجوان و جوان با ارزشهای دفاع مقدس ایجاد کرد. این بازدیدها از چند سال پیش، مورد توجه بیشتری قرار گرفت و در نوروز سال ۱۳۸۱ که مصادف با عاشورای حسینی بود با برنامه‌ریزی و نظم بیشتری اجرا شد. اما آنچه مهم است دریافت نظرات افراد بازدیدکننده از این مناطق می‌باشد تا با شناخت نقاط ضعف و قوت از نگاه این افراد، بتوان در راستای برطرف نمودن نقاط ضعف و کاستی‌های موجود و تقویت نقاط قوت، نسبت به اهداف عالی این مهم قدم برداشت.

* این طرح در مرکز سنجش افکار سازمان تحقیقات و مطالعات بسیج به اجرا درآمده است.

پیوند نسل سوم انقلاب با ارزشهای دفاع مقدس، ایثارگریها و دلاوریها امری مقدس و با اهمیت است؛ چرا که از هم گسستگی نسل امروز با نسل دیروز، باعث فراموشی نسل جوان از فداکاریهای آن عزیزان و هزینه‌ای که ملت ایران بابت دفاع از خاک و ارزشهای انقلاب و کشور نموده‌اند خواهد شد. از این رو انجام تحقیقات در راستای چگونگی انتقال اهداف متعالی جوانان انقلاب و کارهای انجام شده به نسل جوان امروز و شناخت نظرات جوانان پیرامون ایثارگریهای رزمندگان، با بازدید از مناطق جنگی در قالب کاروان راهیان نور و غیره می‌تواند کمک بسیار مهم و سرنوشت‌ساز برای کشور و حفظ و نگهداری ارزشهای متعالی انقلاب داشته باشد. این تحقیق برای دستیابی به اهداف زیر اجرا شده است:

- ۱- بررسی نظرات بازدیدکنندگان درباره جنبه‌های مختلف این سفر؛
- ۲- سنجش تأثیرات بازدید از نظر بازدیدکنندگان در جنبه‌های مختلف؛
- ۳- آگاهی از نقاط ضعف و قوت برنامه بازدید؛
- ۴- ارائه راهکارهایی برای بهبود برنامه‌ریزی برنامه بازدید.

روش تحقیق

این تحقیق از نوع نظرسنجی است. جامعه آماری این تحقیق شامل تمام افراد ۱۴ سال و بالاتر کلیه استانهای کشور است که از مناطق جنگی بازدید کرده‌اند. ابزار سنجش در این تحقیق پرسشنامه بوده که براساس تحقیقات مقدماتی انجام شده در این زمینه، تهیه و برای سنجش اعتبار آن از نظرات کارشناسان و محققان استفاده و برای پایایی آن با انجام اجرای آزمایش و (PRETEST) بررسی لازم آماری، با استفاده از نرم‌افزار (SPSS) سؤالیهای اضافی حذف و پرسشنامه نهایی تهیه و اجرا شده است. در این تحقیق به دلیل عدم دسترسی به موقع افراد و عدم اطلاع از نوع و تعداد افراد اعزام شده از استانها به مناطق جنگی، نمونه‌گیری به صورت اتفاقی انجام شده است. در این تحقیق تعداد ۱۰۵۰ نفر به عنوان حجم نمونه تعیین شد، اما تعدادی از پرسشنامه‌ها در هنگام تکمیل و تعدادی پس از بررسی محقق حذف شد و تعداد ۱۰۰۲ پرسشنامه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

گردآوری اطلاعات در این تحقیق با استفاده از پرسشگران با تجربه که به صورت دائم با دفاتر مناطق بسیج در ارتباط و مشغول امور پرسشگری هستند، انجام شد. البته

قبل از آن، دستورالعمل لازم توسط محقق تهیه و در اختیار دفاتر مطالعاتی قرار گرفت و پس از آن توجیه لازم برای پرسشگران انجام شد و در ادامه پرسشگران نیز براساس آن، پرسشنامه‌های موردنظر در این تحقیق را تکمیل کرده‌اند.

پس از گردآوری اطلاعات پرسشنامه‌های تکمیل شده به دقت کنترل و خطاهای احتمالی تصحیح شد. آن‌گاه تک تک سوالات بازاستخراج و کدگذاری و پس از مطالعه دقیق پاسخها توسط محقق، با توجه به اهداف تحقیق کدگذاری مجدد شدند. پس از آن، کار ورود اطلاعات و داده‌ها به رایانه و سپس پردازش و تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها با استفاده از برنامه (SPSS) انجام شد و برای توصیف تحقیق، از جداول فراوانی و درصد‌های آماری توصیفی (مانند درصد ستونی) و برای بخش تحلیلی، از آزمون آماری کای اسکور استفاده شده است.

نتایج تحقیق

به‌منظور ارزیابی اردوهای راهیان نور و برنامه‌های اجرا شده در این اردوها و شناخت رضایت شرکت‌کنندگان از امکانات و دست‌اندرکاران و اقدامات انجام شده در این اردوها و شناخت تأثیر اردوها بر نگرش شرکت‌کنندگان از نظر پاسخگویان، طرح ارزیابی برنامه‌های اردوهای راهیان در سه استان خوزستان، ایلام و کرمانشاه انجام گرفت که نتایج حاصل از این تحقیق، که در آن با ۱۰۰۲ نفر از شرکت‌کنندگان در این اردوها مصاحبه شده است، عبارتند از:

- اکثر پاسخگویان (۸۳ درصد) یک یا دوبار از مناطق جنگی بازدید کرده‌اند.
- بیشتر پاسخگویان در این بررسی (۸۰/۸ درصد)، از طریق بسیج به اردوهای بازدید از مناطق جنگی اعزام شده‌اند.
- ۷۳/۵ درصد از پاسخگویان، اطلاع‌رسانی بسیج را در برگزاری اردوهای راهیان نور "خیلی زیاد و زیاد" مناسب دانسته‌اند.
- ۶۶/۸ درصد از پاسخگویان، میزان رضایت شرکت‌کنندگان را از نحوه ثبت‌نام اردوهای راهیان نور "خیلی زیاد و زیاد" دانسته‌اند.
- ۵۹/۸ درصد از پاسخگویان، وضعیت ترابری اردوهای راهیان نور را "خیلی زیاد و زیاد" مناسب دانسته‌اند.

- ۴۹/۸ درصد از پاسخگویان، از وضعیت تغذیه اردو در حد "زیاد و خیلی زیاد" رضایت داشته‌اند.
- ۴۶/۱ درصد از پاسخگویان، از کیفیت محل استراحت اردوی راهیان نور "خیلی زیاد و زیاد" رضایت داشته‌اند.
- ۳۹/۳ درصد از پاسخگویان، میزان رعایت بهداشت را در محل اسکان اردو "خیلی زیاد و زیاد" دانسته‌اند.
- ۶۲/۱ درصد از پاسخگویان، میزان مناسب بودن نظم و انضباط را در اجرای برنامه‌های اردو "خیلی زیاد و زیاد" دانسته‌اند.
- ۸۱/۲ درصد از پاسخگویان، از رفتار مسئولین دست‌اندرکاران اردوها "خیلی زیاد و زیاد" راضی بوده‌اند.
- ۵۵/۹ درصد از پاسخگویان، از زائرسراهی بین راه در حد "خیلی زیاد و زیاد" استفاده کرده‌اند.
- ۵۱/۶ درصد از پاسخگویان، مدت برگزاری اردوها را "خیلی زیاد و زیاد" مناسب دانسته‌اند.
- ۵۵/۱ درصد از پاسخگویان، میزان مناسب بودن موقعیت مکانی محل استقرار شرکت‌کنندگان را در اردو "خیلی زیاد و زیاد" دانسته‌اند.
- ۷۶/۸ درصد از پاسخگویان، تأثیر مطالب ارائه شده را از سوی راویان فتح "خیلی زیاد و زیاد" دانسته‌اند.
- ۷۰/۳ درصد از پاسخگویان، میزان موفقیت راویان فتح را در نحوه ارائه مطالب واقعی جنگ "خیلی زیاد و زیاد" عنوان کرده‌اند.
- ۶۶/۴ درصد از پاسخگویان، میزان تأثیر روحانیون همراه با کاروانها را "خیلی زیاد و زیاد" دانسته‌اند.
- ۷۲/۳ درصد از پاسخگویان، از عملکرد مداحان حاضر در اردو "خیلی زیاد و زیاد" رضایت داشته‌اند.
- ۶۸/۷ درصد از پاسخگویان، از میزان ارتباط و جذابیت در اردو "خیلی زیاد و زیاد" رضایت داشته‌اند.

- ۷۵/۴ درصد از پاسخگویان، از نمایشگاههای مناطق جنگی در حد "خیلی زیاد و زیاد" بهره‌مند شده‌اند.
- ۷۳/۸ درصد از پاسخگویان، میزان مؤثر بودن اقدامات فرهنگی و تبلیغی اردو را "خیلی زیاد و زیاد" دانسته‌اند.
- ۶۶/۲ درصد از پاسخگویان، از برنامه‌های سفر راهیان نور "خیلی زیاد و زیاد" رضایت داشته‌اند.
- ۷۹/۷ درصد از پاسخگویان، میزان افزایش آگاهی‌شان را از دفاع مقدس "خیلی زیاد و زیاد" دانسته‌اند.
- ۷۷ درصد از پاسخگویان، میزان مناسب بودن برنامه‌های ارائه شده در اردو را در تقویت روحیه شهادت‌طلبی شرکت‌کنندگان "خیلی زیاد و زیاد" عنوان کرده‌اند.
- ۷۷/۷ درصد از پاسخگویان، میزان مناسب بودن برنامه‌های ارائه شده در اردو را در تقویت روحیه مقاومت شرکت‌کنندگان "خیلی زیاد و زیاد" دانسته‌اند.
- ۷۹/۱ درصد از پاسخگویان، میزان موفقیت سفر را در برقراری ارتباط بین نسل جوان دوران دفاع مقدس با نسل امروزی "خیلی زیاد و زیاد" عنوان کرده‌اند.
- ۷۸ درصد از پاسخگویان، سفر راهیان نور را در برقراری رابطه عاطفی بین شرکت‌کنندگان در اردو و ایثارگران دوران دفاع مقدس "خیلی زیاد و زیاد" توصیف کرده‌اند.
- ۷۰/۴ درصد از پاسخگویان، میزان موفقیت اردو را در تشریح نقش ولایت فقیه در هدایت جنگ "خیلی زیاد و زیاد" دانسته‌اند.
- ۷۳/۹ درصد از پاسخگویان، میزان موفقیت روایتهای بیان شده را در رفع شبهات و ابهامات احتمالی جنگ "خیلی زیاد و زیاد" دانسته‌اند.
- ۷۴/۸ درصد از پاسخگویان، میزان معرفی الگوهای رفتاری شهدای برجسته دفاع مقدس را در اردو "خیلی زیاد و زیاد" دانسته‌اند.

- ۸۴/۵ درصد از پاسخگویان، میزان تأثیر اردوها را در مقابله با شیخون فرهنگی بیگانگان از طریق الگودهی به نسل جوان "خیلی زیاد و زیاد" دانسته‌اند.
- ۸۶/۸ درصد از پاسخگویان، میزان بهتر شدن دیدگاهشان نسبت به رزمندگان، ایثارگران و خانواده شهدا را پس از بازدید از مناطق عملیاتی "خیلی زیاد و زیاد" عنوان کرده‌اند.
- ۵۹/۱ درصد از پاسخگویان، میزان قدردانی نسل سوم انقلاب را از ایثارگریهای نسل‌های دوران دفاع مقدس "خیلی زیاد و زیاد" دانسته‌اند.
- ۹۱ درصد از پاسخگویان، میزان تأثیر مثبت زنده نگه‌داشتن یاد و خاطره دفاع مقدس را در جامعه "خیلی زیاد و زیاد" دانسته‌اند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی